

مقایسه سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری و ارائه راه‌کارهایی برای ارتقاء آن در دانشگاه‌های غرب مازندران

صدیقه سیاه سرانی صلاح‌الدین کلا، هاجر زارعی^۲

^۱ دانش‌آموخته علم اطلاعات و دانش‌شناسی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.

^۲ استادیار گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی، واحد تنکابن، دانشگاه آزاد اسلامی، تنکابن، ایران.

چکیده

هدف این پژوهش مقایسه بین سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری و ارائه راه‌کارهایی برای آن در دانشگاه‌های غرب مازندران می‌باشد. طرح پژوهش توصیفی از نوع توصیفی-پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی افرادی که در یک صفت با هم مشترک باشند گفته می‌شود. لذا جامعه آماری تحقیق $N=593$ نفر از دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری دانشگاه‌های غرب مازندران می‌باشند. حجم نمونه به صورت تصادفی طبقه‌بندی شده از دانشگاه‌های آزاد تنکابن و چالوس و رامسر به تعداد ۲۳۲ نفر و به شکل برابر انتخاب گردید (۱۱۶ دانشجوی مامائی و ۱۱۶ دانشجوی پرستاری).

برای گردآوری داده‌ها از پرسشنامه و برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS استفاده شد و آزمون تی مقایسه‌ای و آزمون آنوا برای بررسی تفاوت بین میانگین متغیرهای تحقیق انجام شد. براساس فرضیه اصلی پژوهش که بیان می‌کند بین سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران تفاوت معنی‌داری وجود دارد و با توجه به اینکه سطح معنی‌داری در این آزمون کوچک‌تر از ۵ درصد است بنابراین این فرضیه تأیید می‌گردد. نتایج به‌دست‌آمده نشان داد این فرضیه تأیید می‌گردد و می‌توان گفت که بین سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

واژه‌های کلیدی: سواد دیجیتالی، شایستگی دیجیتالی، کاربری دیجیتالی، انتقال دیجیتالی

مقدمه

در دهه‌های اخیر، فناوری ارتباطات اطلاعاتی بر جامعه تأثیر گذاشته و به عنصری اساسی در زندگی فردی تبدیل شده است. در حال حاضر ما می‌توانیم از ابزارهای دیجیتالی در فرایند یادگیری آموزش به دلیل استفاده موثر به منظور ارائه دانش، مهارتها و مفهوم تفکر مرتبه بالاتر استفاده کنیم، بنابراین، فعالیتهای دانشگاهی را می‌توان با استفاده از فناوری ارتباطات اطلاعاتی در فرایند یادگیری تدریس که به عنوان یک انقلاب بزرگ تلقی می‌شود، آموزنده تر کرد (هروت، ۲۰۱۷).

اکیپ تیم^۲ (۲۰۱۹) توضیح داده است که "سواد دیجیتالی توانایی درک، استفاده و تعامل با فناوری، رسانه‌ها و منابع دیجیتالی در شرایط واقعی است، که زمینه را برای آمادگی دانشگاه و شغل در قرن ۲۱ فراهم می‌کند"^۳ (تیم، ۲۰۱۹). این دانش امروزه ضروری است، زیرا وب از جمله اینترنت از یک ابزار کاربسته محققانه به یک شبکه باز تحقیقی و انتشاراتی جهانی گسترده و رشد یافته تبدیل شده است. سواد در عصر دیجیتال، به عبارت دیگر سواد دیجیتال، به معنای آگاهی از درهم آمیختن شکل‌های قدیمی تر ارتباط برای ایجاد یک محتوای متفاوت است (مرادی، ۱۳۹۶).

سواد دیجیتالی فراتر از کسب مهارت‌های اساسی فناوری اطلاعات و ارتباطات جهت کاربرد فناوری شامل آگاهی، نگرش و توانایی افراد برای شناسایی، دسترسی، مدیریت، تکمیل، ارزیابی، تحلیل و ترکیب محتوا و منابع دیجیتالی، ساخت دانش جدید، ایجاد عبارات رسانه‌ای و ارتباط با دیگران در زمینه شرایط زندگی خاص است (بیتم و شارپ، ۲۰۰۷).

واژه سواد دیجیتالی را پاول گلیستر^۴ برای نخستین بار در کتابش به نام سواد دیجیتال، که در سال ۱۹۹۱ منتشر شد، به کاربرد و به ساده‌ترین شکل آن را «سواد لازم برای عصر دیجیتال» تعریف کرد، اما سواد دیجیتال مفهومی ایستا نیست؛ همان‌طور که فناوری اطلاعات و ارتباطات روزبه‌روز تغییر می‌کند، سواد دیجیتال هم به تبع آن پویا و متغیر است. سواد دیجیتال در رشته‌های متعدد به اشکال گوناگونی تفسیر می‌شود، اما این اصطلاح اساساً به جای رسانه‌ها بر سواد تأکید می‌کند (کامن سنس مدیا،^۵ ۲۰۰۹).

با توجه به اینکه رشد سریع منابع دانش بشری و ظهور و گسترش فناوری‌های اطلاعاتی و ارتباطی، بشر امروز را در یافتن منابع اطلاعاتی بسیار با سرگشتگی بی‌سابقه‌ای روبرو ساخته است، تنها راه غلبه بر این سردرگمی و تسریع در یافتن اطلاعات مورد نیاز، افزایش فراگیریهای مهارت‌های سواد دیجیتالی است. مهارت‌های سواد دیجیتالی به دلیل گسترش شبکه‌های ارتباطی و منابع الکترونیکی به منظور انتخاب بهترین و مرتبط‌ترین منبع براساس نیازهای اطلاعاتی مراجعه‌کنندگان مورد توجه قرار گرفته است.

بنابراین فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در هر جنبه از زندگی جامعه موثر بوده است و به عنوان یک نتیجه، تغییرات زیادی را در روش‌های مختلف انجام کار عادی ما رخ داده است. وقتی که این کار انجام نمیشود، یک چالش برای موسسات آموزش عالی در طی فرایند تحصیل به شمار می‌رود که درصدد ایجاد مهارت‌های لازم قرن حاضر در راستای ارتقای کیفی مشاغل هستند (بکتا،^۶ ۲۰۱۲). در نتیجه، دانشجویان باید از ابتدای سطح تحصیلات دارای مهارت سواد دیجیتالی باشند و رشد سریع

¹ Herout

² team

³ Beetham, H., & Sharpe, N.

⁴ Paul Gilster

⁵ Common sense media

⁶ Becta

دستگاههای دیجیتالی در عصر دیجیتال کنونی به عنوان ابزارهای ضروری در آموزش رسمی و غیر رسمی در نظر گرفته می‌شود (رادمان و همکاران، ۲۰۱۸). همچنین لازم است که دانشجویان و فارغ التحصیلان دانشگاهی با این مهارت‌ها برای داشتن آنها مجهز باشند تا برای شغل‌های آینده آماده شوند. جایگاه سواد دیجیتالی در آموزش و یادگیری آنچنان که باید تأکید نشده است (ادبی و همکاران، ۱۳۹۷). حتی امروزه، رویکرد آموزشی تکنولوژیکی برای استادان نیز در این عصر دیجیتالی به منظور ایجاد یادگیری مفهومی ضروری است (ون و شیناس، ۲۰۲۱). آموزش قرن حاضر به عنوان یک نتیجه تکنولوژی محور، مهم است که این فناوری‌ها را در آموزش هایشان منطبق سازند. سواد دیجیتالی در مدیریت یادگیری الکترونیکی مهم است چنانچه اکثر موسسات جهت آموزش آنلاین آن را آغاز کرده‌اند. بنابراین، در هزاره جدید دانشجویان به سواد اطلاعاتی و نیز مهارت‌های سواد دیجیتالی نیاز دارند تا در دانشگاه و خارج از آن موفق باشند که امروزه بسیاری از نهادها افرادی را استخدام می‌کنند که در استفاده از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات جهت انجام وظایف و مشارکت در اقتصاد دیجیتالی، به خوبی آشنا، مجهز و پایه باشند. (ادبی و همکاران، ۱۳۹۷)

این تحقیق با هدف مقایسه بین سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری و ارائه راه‌کارهایی برای آن در دانشگاه‌های غرب مازندران صورت گرفته است.

با توجه به اینکه از ورود اینترنت سال‌های زیادی گذشته انتظار داریم سواد دیجیتالی دانشجویان با توجه به نیازهای آموزشی و پژوهشی ارتقاء یافته باشد. اما عملاً برخی از مشاهدات حاکی از عکس این قضیه است و دانشجویان از رایانه و سواد دیجیتالی معمولاً تنها به استفاده از گوشی‌های هوشمند و شبکه‌های اجتماعی و بازیهای کامپیوتری بسنده می‌کنند.

بنابراین با توجه به مطالب فوق محقق قصد دارد به این سوال پاسخ دهد که تفاوت بین سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران چگونه است؟

پیشینه پژوهش:

چودھاری و همکاران^۷ (۲۰۲۱) در بررسی وضعیت سواد دیجیتال در مقاطع ابتدایی و متوسطه دانش‌آموزان در پنجاب نشان دادند که دانش‌آموزان مهارت‌های اولیه رایانه‌ای کمتری دارند که ممکن است منجر به ضعف مهارت‌های سواد دیجیتالی شود. بسیاری از دانش‌آموزان حتی اصول اولیه کامپیوتر را نمی‌دانند. یکی از دلایل پایین یا ضعیف بودن مهارت‌های رایانه‌ای اولیه، در دسترس نبودن رایانه و لپ‌تاپ در خانه دانش‌آموزان بود.

یوجین و همکاران^۸ (۲۰۲۰) در اندازه‌گیری سواد دیجیتالی در سه گروه سنی به این نتایج دست یافتند که دانش‌آموزان دبیرستانی سطوح بالاتری از سواد دیجیتالی را در مقایسه با دانش‌آموزان دبستانی کسب کردند. شکاف جنسیتی در سواد دیجیتالی در بین دانش‌آموزان دبیرستانی یافت می‌شود. همچنین نیاز به تحقیقات بیشتری است تا از طریق مطالعات طولی ظهور شکاف جنسیتی در عملکرد سواد دیجیتالی را درک کنید

⁷ Ramadan et al

⁸ Wen & Shinas

⁹ Choudhary

¹ Yu jin

اشرف و همکاران^۱ (۲۰۲۰) در تحقیق خود نشان دادند که توسعه حرفه ای معلمان به طور مستقیم با فرایند یادگیری تدریس در ارتباط است تا مهارت های یادگیری دیجیتالی را در بین زبان آموزان ارتقا دهد و در عین حال معلمان می توانند مهارت های تدریس را از طریق ابزارهای دیجیتالی ارتقا دهند، بنابراین آموزش معلمان برای افزایش توانایی ضروری است.

الغلاف و المطیری^۲ (۲۰۱۶) در مطالعه ای با عنوان "سواد دیجیتالی و محتوای دیجیتالی پشتیبان از یادگیری" تاثیر بلاگ ها روی آموزش زبان بعنوان یک زبان خارجی، به درک معلمان از ابزارهای رسانه اجتماعی و سواد دیجیتالی در محیط مدرسه پرداختند. یک رویکرد سه مرحله ای برای جمع آوری داده های کیفی و هم کمی بکار برده شد. یافته ها نشان داد که با پایان ترم، دانش آموزان جملات طولانی نوشتند، اشتباهات گرامری و املایی کمتر و نگرش های مثبت به یادگیری یک زبان انگلیسی خارجی بیشتر شد. بعلاوه، معلمان درباره کاربرد فناوری های وب در شیوه های تدریس مشتاق شدند اما چند نگرانی مانند صلاحیت های سواد دیجیتالی، رفتار کاربرد فناوری و عدم دسترس پذیری به محتوای دیجیتالی وجود داشت.

نوح^۳ (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر سواد دیجیتالی روی رفتار استفاده اطلاعات، آخرین شاخصهای ارزیابی سواد دیجیتالی برای دانشجویان دانشگاه جهت ارزیابی سطح سواد دیجیتالی بکار رفته است. حوزه های ارزیابی بکار رفته در این مطالعه شامل سواد فنی، سواد بیت و سواد جامعه مجازی است و هر یک از اینها پنج زیرگروه دارد. نتایج نشان داد که سواد بیت بیشترین رفتار استفاده از اطلاعات را تحت تأثیر قرار میدهد، در ادامه سواد جامعه مجازی و سواد فنی در آن منظور شد.

اوکووما، ایوانجو و ایوانجو^۴ (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان "مهارتهای سواد دیجیتالی در اختیار دانشجویان دانشگاه نیجریه، مفاهیم برای یادگیری و عملکرد موثر"، بررسی کردند که یافته ها نشان داد تعدادی از دانشجویان که از مهارتهای سواد دیجیتالی برخوردارند و هر روز از این مهارتها استفاده میکنند روی عملکرد تحصیلی شان تاثیر داشته است. چالش های مهم به دست آوردن مهارت های سواد دیجیتالی شامل باند کم اینترنت، امکانات فناوری اطلاعات و ارتباطات و عدم توسعه برنامه سواد دیجیتالی و استاندارد است.

رامبوسک، استیپک و ونکووا^۵ (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان "محتوای سواد دیجیتالی از بعد معلمان و شاگردان"، به ارزیابی بهبود مشخصات برنامه درسی، جنبه های سازمانی و فرآیندی توسعه مهارت دیجیتالی دانش آموزان و تعیین وضعیت فعلی، ساختار و جهتگیری توسعه سواد دیجیتالی در مدارس ابتدایی و متوسطه پرداختند. این پژوهش که مبتنی بر نتایج یک بررسی نسبتاً بزرگ و اکتشافی است، ارزیابی محتوا و مفهوم موضوع های انفورماتیک در مدارس ابتدایی و متوسطه از دید معلمان و شاگردان را بسیار مهم می دانند.

ازدمارکسکین و همکاران^۶ (۲۰۱۵) در تحقیق خود شایستگی های سواد دیجیتالی و عادات یادگیری فراگیران آزاد و از راه دور را بررسی کردند با توجه به نتایج مطالعه، فراگیران بودند که آنها برای حل مشکلات و مهارت های کار برای پیشگیری از

¹ Ashraf et al 1

¹ Al-Qallaf, C. L., & Al-Mutairi, A. 2

¹ Noh 3

¹ Ukwoma, S. C. ; Iwundu, N. E. and Iwundu, I. E.

¹ Rambousek, V.; Stipek, J. and Vankóva, P.

¹ Ozdamar-Keskin et al 6

مشکلات آموزشی مهارت دارند. با این حال، به نظر می‌رسد که آنها فقط دارای مهارت‌های اولیه سواد دیجیتال و مهارت‌های استفاده از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در سطح اولیه هستند. آنها به آموزش نحوه استفاده موثرتر از ابزارهای دیجیتال برای اهداف یادگیری نیاز دارند.

عمر و جلیل^۷ (۲۰۱۲) یک نظرسنجی در مالزی برای یافتن سطح مهارت‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در بین دانش‌آموزان دبیرستانی انجام دادند. محققان همچنین موانع استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات را پیدا کردند. نمونه‌ای از ۱۶۰ دانش‌آموز (روستایی و شهری) از چهار مدرسه انتخاب شد. یافته‌ها نشان داد که دانش‌آموزان دارای سطوح متوسطی از فناوری اطلاعات و ارتباطات برای برنامه‌های اساسی و برنامه‌های اینترنتی در دسترسی و به اشتراک‌گذاری اطلاعات بودند.

بتول و محمود^۸ (۲۰۱۴) در تحقیق خود بر نیازها و چالش‌های سواد اطلاعاتی در پاکستان را تمرکز کرده‌اند و نشان دادند که تلاش‌هایی در سطح دانشگاه‌ها انجام شده است، اما هنوز باید به بسیاری از چالش‌ها در سطح مدرسه رسیدگی شود زیرا ایجاد جامعه دیجیتالی تقاضای عصر حاضر است. منابع آموزشی مناسب و زیرساخت‌های دیجیتالی در سطح متوسطه برای ارتقاء سواد دیجیتالی در بین دانش‌آموزان جوان ضروری است.

ادبی و همکاران (۱۳۹۷) در بررسی تأثیر سواد دیجیتالی بر افزایش سطح علمی دانشجویان تربیت بدنی (مطالعه موردی: دانشگاه غیرانتفاعی شمال آمل) نشان دادند که از بین متغیرهای سواد دیجیتالی، مولفه‌های کاربرد اطلاعات، ابزارها و تعامل آنلاین؛ یافتن اطلاعات و درک تجربیات دیجیتالی به ترتیب بیشترین تأثیرگذاری را بر افزایش سطح علمی دانشجویان داشته است. نتایج تحقیق نشان داد سواد دیجیتالی و تمامی مولفه‌های آن در افزایش سطح علمی دانشجویان تأثیرگذار است و می‌تواند نگرشی مثبت برای دانشجویان در جهت یادگیری ایجاد کند. بنابراین می‌بایستی این موضوع مورد توجه مسئولین دانشگاه‌ها قرار گیرد و با افزایش فناوری‌های نوین رویکرد علمی جدیدی را برای دانشجویان ایجاد نمایند.

فقیهی، یزدان پناه و بوربور (۱۳۹۷) در بررسی "اثر بخشی سواد رسانه‌های دیجیتالی بر رشد مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان"، مطالعه موردی دانش‌آموزان تشکیلات فرزانگان متوسطه دوره اول کرج اشاره کردند که سواد رسانه‌های دیجیتالی بر تمامی ابعاد مهارت‌های اجتماعی (احترام به دیگران، رعایت مقررات، انجام وظیفه، فعالیت گروهی و تحمل پذیری) دانش‌آموزان عضو تشکیلات فرزانگان دوره اول متوسطه تأثیر مثبت و معناداری دارد.

مرادی (۱۳۹۶) به پژوهشی تحت عنوان "بررسی میزان و تأثیر سواد دیجیتالی دبیران شاغل در مدارس راهنمایی شهرستانهای استان تهران بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان" پرداخت. نتایج نشان داد که میزان سواد دیجیتالی دبیران در مهارت‌های اطلاعات عمومی، مدیریت فایل، ورد و مهارت‌های ارتباطی بالاتر از حد متوسط و در مهارت نگهداری از سیستم و امنیت اطلاعات، اکسل، پاورپوینت، وب و پایگاه داده در حد ضعیفی است. نتایج همچنین نشان داد که بین متغیرهای سواد دیجیتالی دبیران و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان رابطه مثبت و معناداری وجود دارد.

احمدی (۱۳۹۴) به مطالعه "سواد دیجیتالی دانشجویان کارشناسی دانشگاه تهران و ارائه چهارچوبی برای ارتقاء سواد دیجیتالی" پرداخت. پیمایش سواد دیجیتالی دانشجویان کارشناسی دانشگاه تهران نشان داد که وضعیت کلی سواد دیجیتالی در میان دانشجویان چندان مطلوب نیست و در این میان آشنایی دانشجویان پسر با عناصر سواد دیجیتالی اندکی بیشتر از

^۱ Umar and Jalil 7

^۱ Batool & Mehmood 8

دختران بود. همچنین میزان استفاده روزانه و مدت زمان آشنایی با اینترنت تاثیر مثبت و مستقیمی بر افزایش آشنایی با عناصر مرتبط با سواد دیجیتالی داشت. در آخر این مطالعه نشان داد که با استفاده از ۹ شاخص جنسیت، سن، برخورداری از رایانه شخصی، تعداد مکان های دسترسی، زمان استفاده از اینترنت، سابقه استفاده از اینترنت، خود-کارایی سواد دیجیتالی و مجموعه مهارت های سواد دیجیتالی (که سنجش شدند) می توان سواد دیجیتالی دانشجویان را پیش بینی کرد.

روش شناسی پژوهش:

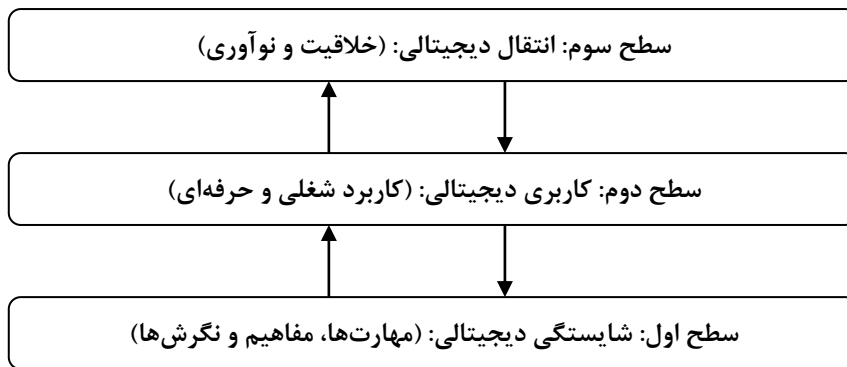
این پژوهش به لحاظ ماهیت موضوع، اهداف و فرضیه های آن و به دلیل استفاده از نتایج آن در دانشگاه می تواند از نوع کاربردی باشد. پژوهش توصیفی به پنج گروه پژوهش پیمایشی، همبستگی، اقدام پژوهشی، موردی، پس رویدادی (علی-مقایسه ای) تقسیم می شود که تحقیق حاضر از نوع توصیفی - پیمایشی می باشد.

جامعه آماری به کلیه افرادی که در یک صفت با هم مشترک باشند گفته می شود. لذا جامعه آماری تحقیق $N=593$ نفر از دانشجویان رشته های مامائی و پرستاری دانشگاه های غرب مازندران می باشند.

نمونه قسمتی از جامعه است که معرف جامعه است. در این تحقیق بر اساس جدول مورگان، حجم نمونه به صورت تصادفی طبقه بندی شده از دانشگاه های آزاد تنکابن و چالوس و رامسر به تعداد ۲۳۲ نفر و به شکل برابر انتخاب گردید (۱۱۶ دانشجوی مامائی و ۱۱۶ دانشجوی پرستاری)

گردآوری داده ها در این تحقیق از دو طریق انجام شده است: کتابخانه ای و میدانی در روش میدانی نیز به منظور جمع آوری داده ها از پرسشنامه استفاده شده که با طیف پنج گزینه ای لیکرت مرتب شده بهره گیری شده است. که در ادامه تفکیک سوالات پرسشنامه آورده شده است.

در این روش از پرسشنامه استفاده می گردد که سوالات پرسشنامه از پرسشنامه توحیدی اصل (۱۳۹۱) استفاده شده است.

شکل (۱) سطوح سواد دیجیتالی (مارتین، ۲۰۰۹)

شیوه نمره گذاری سوالات بر اساس طیف پنج درجه ای لیکرت می باشد که بر اساس جدول زیر نمره گذاری می شود. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده در این پژوهش، برای پرسشنامه سواد دیجیتالی ۰/۷۱۸ محاسبه گردید. بنابراین پایایی پرسشنامه بسیار مطلوب ارزیابی گردیده است.

در این تحقیق به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده خواهد شد و برای نرمال بودن داده‌ها از آزمون کولموگروف اسمیرنوف و در بخش آمار توصیفی از محاسبه میانگین، انحراف معیار و در بخش آمار استنباطی از آزمون تی مقایسه‌ای برای بررسی تفاوت میانگین‌ها مورد تحلیل قرار خواهند گرفت.

یافته‌ها:

فرضیه اصلی: بین سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول (۱): بررسی تفاوت بین سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری

مقدار احتمال	آماره آزمون	میانگین	تعداد	بخش	مولفه‌ها
۰/۰۰۰	۳/۷۳۷	۳/۴۸۲	۱۱۶	مامائی	سواد دیجیتالی
		۳/۲۰۴	۱۱۶	پرستاری	

داده‌های جدول (۱) نشان می‌دهد با توجه به اینکه سطح معنی‌داری در این آزمون کوچک‌تر از ۵ درصد است بنابراین این فرضیه تأیید می‌گردد و می‌توان گفت که بین سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران تفاوت معنی‌داری وجود دارد. و با توجه به اینکه میانگین سواد دیجیتالی دانشجویان مامائی بالاتر از پرستاری است بنابراین می‌توان گفت سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی بیشتر از دانشجویان پرستاری است.

بررسی فرضیه فرعی اول

فرضیه: بین شایستگی دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول (۲): بررسی فرضیه فرعی اول

مقدار احتمال	آماره آزمون	میانگین	تعداد	بخش	مولفه‌ها
۰/۰۱۰	۲/۵۹۷	۳/۴۷۵	۱۱۶	مامائی	شایستگی دیجیتالی
		۳/۱۹۶	۱۱۶	پرستاری	

داده‌های جدول (۲) نشان می‌دهد با توجه به اینکه سطح معنی‌داری در این آزمون کوچک‌تر از ۵ درصد است بنابراین این فرضیه تأیید می‌گردد و می‌توان گفت که بین شایستگی دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران تفاوت معنی‌داری وجود دارد و با توجه به اینکه میانگین شایستگی دیجیتالی دانشجویان مامائی بالاتر از پرستاری است بنابراین می‌توان گفت شایستگی دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی بیشتر از دانشجویان پرستاری است.

بررسی فرضیه فرعی دوم

فرضیه: بین کاربری دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول (۳) بررسی فرضیه فرعی دوم

مقدار احتمال	آماره آزمون	میانگین	تعداد	بخش	مولفه‌ها
۰/۰۱۳	۲/۵۰۷	۳/۶۲۹	۱۱۶	مامائی	کاربری دیجیتالی
		۳/۳۴۶	۱۱۶	پرستاری	

داده‌های جدول (۳) نشان می‌دهد با توجه به اینکه سطح معنی‌داری در این آزمون کوچک‌تر از ۵ درصد است بنابراین این فرضیه تأیید می‌گردد و می‌توان گفت که بین کاربری دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران تفاوت معنی‌داری وجود دارد و با توجه به اینکه میانگین کاربری دیجیتالی دانشجویان مامائی بالاتر از پرستاری است بنابراین می‌توان گفت کاربری دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی بیشتر از دانشجویان پرستاری است.

بررسی فرضیه فرعی سوم

فرضیه: بین انتقال دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول (۴): بررسی فرضیه فرعی سوم

مقدار احتمال	آماره آزمون	میانگین	تعداد	بخش	مولفه‌ها
۰/۰۰۴	۲/۹۱۰	۳/۳۴۳	۱۱۶	مامائی	انتقال دیجیتالی
		۳/۰۷۰	۱۱۶	پرستاری	

داده‌های جدول (۴) نشان می‌دهد با توجه به اینکه سطح معنی‌داری در این آزمون کوچک‌تر از ۵ درصد است بنابراین این فرضیه تأیید می‌گردد و می‌توان گفت که بین انتقال دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران تفاوت معنی‌داری وجود دارد و با توجه به اینکه میانگین کاربری دیجیتالی دانشجویان مامائی بالاتر از پرستاری است بنابراین می‌توان گفت انتقال دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی بیشتر از دانشجویان پرستاری است.

بررسی فرضیه چهارم

فرضیه: بین ویژگی های فردی (جنس، سن، مقطع تحصیلی) دانشجویان رشته های مامائی و پرستاری در دانشگاه های غرب مازندران تفاوت معنی داری وجود دارد.

جدول (۵): میانگین سواد دیجیتال جامعه مورد مطالعه بر اساس جنسیت

مولفه ها	بخش	تعداد	میانگین	آماره آزمون	مقدار احتمال
جنسیت	زن	۱۹۳	۳/۳۶۲	۱/۱۰۲	۰/۲۷۲
	مرد	۳۹	۳/۲۵۰		

داده های جدول (۵) نشان می دهد با توجه به اینکه سطح معنی داری در این آزمون بزرگتر از ۵ درصد است بنابراین این فرضیه رد می گردد و می توان گفت که بین جنسیت دانشجویان رشته های مامائی و پرستاری در دانشگاه های غرب مازندران تفاوت معنی داری وجود ندارد.

جدول (۶): میانگین سواد دیجیتال جامعه مورد مطالعه بر اساس گروه های سنی

مولفه ها	بخش	تعداد	میانگین	آماره آزمون	مقدار احتمال
سن	۱۸ تا ۲۰ سال	۶۵	۳/۱۲۷	۳/۵۰۴	۰/۰۳۲
	۲۰ تا ۲۲ سال	۱۰۳	۳/۳۲۶		
	بالای ۲۲ سال	۶۴	۳/۴۲۴		

داده های جدول (۶) نشان می دهد با توجه به اینکه سطح معنی داری در این آزمون کوچکتر از ۵ درصد است بنابراین این فرضیه تأیید می گردد و می توان گفت که بین ویژگی های سن دانشجویان رشته های مامائی و پرستاری در دانشگاه های غرب مازندران تفاوت معنی داری وجود دارد و با توجه به اینکه میانگین به دست آمده در شرایط سنی بالاتر، دانشجویان سواد دیجیتالی بالاتری دارند.

جدول (۷): میانگین سواد دیجیتال جامعه مورد مطالعه بر اساس مقطع تحصیلی

مولفه ها	بخش	تعداد	میانگین	آماره آزمون	مقدار احتمال
مقطع تحصیلی	سال اول	۲۴	۲/۸۹۵	۷/۰۵۱	۰/۰۰۰
	سال دوم	۷۰	۲/۳۱۲		
	سال سوم	۹۲	۳/۳۹۳		
	سال چهارم	۴۶	۳/۵۲۵		

داده‌های جدول (۷) نشان می‌دهد با توجه به اینکه سطح معنی‌داری در این آزمون کوچک‌تر از ۵ درصد است بنابراین این فرضیه تأیید می‌گردد و می‌توان گفت که بین ویژگی‌های مقطع تحصیلی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری در دانشگاه‌های غرب مازندران تفاوت معنی‌داری وجود دارد و با توجه به اینکه میانگین به‌دست‌آمده در شرایط مقطع تحصیلی بالاتر، دانشجویان سواد دیجیتالی بالاتری دارند.

نتیجه‌گیری:

تحقیق حاضر با هدف مقایسه بین سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری و ارائه راه‌کارهایی برای آن در دانشگاه‌های غرب مازندران انجام شد جامعه آماری تحقیق دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری (رامسر، نوشهر و چالوس) بود، داده‌ها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و نتایج حاصل از تحقیق نشان داد که بین سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری تفاوت معنی‌داری وجود دارد، همچنین بین شایستگی دیجیتالی، کاربری دیجیتالی و انتقال دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری تفاوت معنی‌داری وجود دارد. احمدی (۱۳۹۴) در بررسی پیمایش سواد دیجیتالی دانشجویان کارشناسی دانشگاه تهران نشان داد که وضعیت کلی سواد دیجیتالی در میان دانشجویان چندان مطلوب نیست و در این میان آشنایی دانشجویان پسر با عناصر سواد دیجیتالی اندکی بیشتر از دختران بود. محقق در تحقیق خود نشان داد که جنسیت دانشجویان تأثیری در میزان سواد دیجیتالی آنان ندارد. نتایج تحقیق کاردان و مرادی (۱۳۹۴) نشان داد که میانگین نمره مقیاس‌های احساس نسبت به تکنولوژی و استفاده از تجهیزات رسانه‌ای در دانشجویان هندی نسبت به ایرانی و میانگین نمره مقیاس‌های آشنایی نسبت به تجهیزات رسانه‌ای، مهارت استفاده از اینترنت در برقراری ارتباط و مهارت استفاده از تلفن همراه در دانشجویان ایرانی به طور معنی‌داری بیشتر از دانشجویان هندی بود، محقق در تحقیق خود نشان داد که بین سواد دیجیتالی دانشجویان رشته‌های مامائی و پرستاری تفاوت معنی‌داری وجود دارد. توانایی استفاده از فناوریهای اطلاعات و ارتباطات برای جستجو، درک، ارزیابی، ایجاد و ارتباط برقرار کردن اطلاعات مؤثر و مهم هستند، زیرا سواد دیجیتالی نگرشهای بسیار مثبت دانشجویان را در جهت یادگیری ایجاد می‌کند. با گسترش شبکه‌های ارتباطی و منابع الکترونیکی لزوم انتخاب بهترین و مرتبطترین منبع بر اساس نیازهای اطلاعاتی مراجعه‌کنندگان ضروری است. در واقع در چنین شرایطی کاربران باید بیاموزند که چگونه می‌توان اطلاعات با کیفیت را با استفاده از منابع گسترده اطلاعاتی پیدا کرد و این منابع مرتبط و مناسب و نیز ابزارهای جستجوی آنها در قالب‌های دیجیتالی و غیر دیجیتالی به طور همزمان موجود و قابل دسترس هستند.

پیشنهادات:

- فناوری اطلاعات و ارتباطات نقش مهمی در آموزش و افزایش یادگیری و در نتیجه پیشرفت تحصیلی، که در اکثر پژوهش‌ها بر آن تأکید شده، دارد. بنابراین باید به طور علمی و با برنامه‌ریزی دقیق و مدونی به سمت استفاده گسترده از این فناوری در امر آموزش حرکت کرد.
- تجهیز دانشگاه‌ها با امکانات و ابزارهای مورد نیاز جهت گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات.
- برگزاری سمینارهای محلی در دانشگاه‌ها و مقاطع مختلف و برگزاری همایش شبکه دانشگاه در سطح ملی برای آشنا ساختن دانشجویان با فن‌آوری اطلاعات.

- همکاری با سازمان ها و موسسات حرفه ای ارائه دهنده آموزش الکترونیکی به منظور بهبود عملکرد دانشجویان در زمینه استفاده از موتورهای جستجو، بانکداری الکترونیک، اینترنت و ...
- آموزش دانشجویان و کمک به آنان در راستای استفاده موثرتر از ابزارهای مربوط به فن آوری اطلاعات برای خرید ها و فعالیت های روزمره.
- راه اندازی یک ابزار یادگیری الکترونیکی مبتنی بر وب، وبلاگ و یا آموزش استفاده از ایمیل و طریقه بکارگیری آن.

منابع

۱. احمدی م. (۱۳۹۴). سواد دیجیتالی دانشجویان کارشناسی دانشگاه تهران و ارائه چهارچوبی برای ارتقاء سواد دیجیتالی. پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران.
۲. ادبی ح، یمینی فیروز م، یمینی فیروز م. (۱۳۹۷). تأثیر سواد دیجیتالی بر افزایش سطح علمی دانشجویان تربیت بدنی (مطالعه موردی: دانشگاه غیر انتفاعی شمال آمل). فصلنامه مطالعات دانش شناسی. سال ۱۴، شماره ۱۴.
۳. فقیهی م، یزدان پناه ا، بوربور س. (۱۳۹۷). بررسی اثربخشی سواد رسانه های دیجیتالی بر رشد مهارت های اجتماعی دانش آموزان، مطالعه موردی دانش آموزان تشکیلات فرزندگان متوسطه دوره اول کرج. مطالعه کاربردی در علوم مدیریت و توسعه، ۳(۲).
۴. مرادی خ، (۱۳۹۶). بررسی میزان و تاثیر سواد دیجیتالی دبیران شاغل در مدارس راهنمایی شهرستانهای استان تهران بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان. نشریه علمی تخصصی ادکا، ۴(۱).

5. Al-Qallaf, C. L., & Al-Mutairi, A. (2016). Digital literacy and digital content supports learning. *The Electronic Library*, 34 (3). 522-547.
6. Becta (2012). Digital Literacy: Teaching critical thinking for our digital world, Accessed on 8th September 2013 from www.history.org.uk/file_download.php
7. Beetham, H., & Sharpe, N. (2007). An introduction to rethinking pedagogy for a digital age. London: Routledge.
8. Common sense media. (2009). "Digital Literacy and Citizenship in the 21st Century". A Common Sense Media White Paper. Available online at www.commonsensemedia.org
9. Noh, Y. (2016). A study on the effect of digital literacy of information use behavior. *Journal of Librarianship and Information Science*. 1-31.
10. Ukwoma, S. C. ; Iwundu, N. E. and Iwundu, I. E. (2016). Digital literacy skills possessed by students of UNN, implications for effective learning and performance: A study of the MTN Universities Connect Library. *New Library World*, 117(11/12). 702-720.
11. Rambousek, V.; Stipek, J. and Vankova, P. (2016). Content of digital literacy from the perspective of teachers and pupils. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 217. 354-362.

12. Ozdamar-Keskin, N., Ozata, F.Z., Banar, K. & Royle, K. (2015). Examining Digital Literacy Competences and Learning Habits of Open and Distance Learners. *Contemporary Educational Technology*, 6(1), 74-90. Retrieved October 1, 2021 from <https://www.learntechlib.org/p/193408/>
13. Ramadan, A., Chen, X., & Hudson, L.L. (2018). Teachers' Skills and ICT integration in technical and vocational education and training TVET: A case of Khartoum state-Sudan. *World Journal of Education*, 8(3), 31-43. 2
14. Herout, L. (2017). Information and Communication Technology in Education of Prospective Teachers of non-ICT Fields of Studies. In *Rural Environment. Education. Personality. (REEP). Proceedings of the International Scientific Conference (Latvia). The Latvia University of Agriculture*
15. team, Equip (2019, March 20th). Your recipe for teaching digital literacy skills to students. <https://equip.learning.com/teaching-digital-literacy-skills>
16. Choudhary, arkhunda Rasheed, Javed, Tariq, Muhammad Hamid Nawaz Khan (2021) Status of Digital Literacy among Elementary and Secondary Students in Punjab, Pakistan *Social Sciences Review* April-June 2021, Vol. 5, No. 2 [329-338]
17. Umar, I. N., J.N.A. (2012). ICT skills, practices and barriers of its use among secondary school students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 46, 5672 – 5676
18. Kuan-Yu Jin, Frank Reichert, Louie P. Cagasan Jr, Jimmy de la Torre, Nancy Law (2020) Measuring digital literacy across three age cohorts: Exploring test dimensionality and performance differences, *Computers & Education* Volume 157, November 2020, 103968.
19. Ashraf, M. A., Riaz, M., Hussain, T. (2020). An Analysis of Teachers' Competencies using Digital Media in Universities of Pakistan, *Pakistan Social Sciences Review*, 4 (2), 449-459
20. Batool, S. H., Mehmood, K. (2012). Teachers' conceptions about information literacy skills of school children, *Pakistan Journal of Library & Information Science*, 13, 1-6
22. Wen, H., Shinas, V. H. (2021). Using the multidimensional approach to examine TPACK among teacher candidate, *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 37 (1), 30-47, doi: <https://doi.org/10.1080/21532974.2020.1804493>